

USTAWA
z dnia 27 czerwca 1997 r.
o transporcie kolejowym

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1997 r. Nr 96, poz. 591, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 84, poz. 934, z 2000 r. Nr 84, poz. 948, Nr 120, poz. 1268, Nr 122, poz. 1314, z 2001 r. Nr 154, poz. 1800.

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa reguluje zasady i warunki eksploatacji linii kolejowych, zarządzania nimi oraz wykonywania na nich przewozów, a także eksploatacji pojazdów szynowych.

Art. 2.

Przepisów ustawy nie stosuje się do:

- 1) linii tramwajowych,
- 2) dróg szynowych służących do transportu wewnątrzzakładowego w obszarze zamkniętym i nie mających połączenia z liniami i bocznkami kolejowymi,
- 3) dróg szynowych na obszarze górniczym - kopalń odkrywkowych oraz zwalowisk odpadów,
- 4) transportowych urządzeń linowych i linowo-terenowych,
- 5) wyciągów narciarskich.

Art. 3.

Przepisy dotyczące eksploatacji linii kolejowych, nadzoru technicznego nad eksploatacją linii kolejowych oraz nad bezpieczeństwem ruchu kolejowego stosuje się do metra oraz bocznic kolejowych, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 4.

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) zarządzie kolei - należy przez to rozumieć koncesjonowany podmiot gospodarczy uprawniony do zarządzania liniami kolejowymi,
- 2) linii kolejowej - należy przez to rozumieć drogę szynową wraz z przyległym pasem gruntu, a także budynki, budowle i urządzenia przeznaczone do prowadzenia ruchu kolejowego oraz zajęte pod nie grunty,
- 3) bocznicę kolejowej - należy przez to rozumieć boczną drogę szynową wraz z przyległym pasem gruntu, a także budynki, budowle i urządzenia przeznaczone do prowadzenia ruchu kolejowego.

- czone do prowadzenia ruchu wraz z zajętyymi pod nie gruntami, która ma połączenie z linią kolejową i służy celom władającego nią podmiotu, w szczególności do czynności załadunkowych i wyładunkowych,
- 4) przyległym pasie gruntu - należy przez to rozumieć pasy gruntu wzdłuż drogi szynowej usytuowane po obu jej stronach oraz przestrzeń nad i pod powierzchnią gruntu, niezbędne do bezpiecznego prowadzenia ruchu kolejowego,
 - 5) przewoźniku kolejowym - należy przez to rozumieć koncesjonowany podmiot gospodarczy uprawniony do wykonywania przewozów kolejowych,
 - 6) udostępnianiu linii kolejowych - należy przez to rozumieć umożliwianie przejazdu po liniach kolejowych pojazdów szynowych przewoźnika kolejowego,
 - 7) obszarze kolejowym - należy przez to rozumieć wydzieloną powierzchnię gruntu przeznaczoną do eksploatacji linii kolejowej wraz ze znajdującymi się na tym gruncie budynkami, budowlami i urządzeniami służącymi temu celowi, a w szczególności linie kolejowe, bocznice, place i rampy ładunkowe oraz budowle i budynki przeznaczone do stacjonowania pojazdów szynowych, pociągów technicznych i ratunkowych oraz obiekty służące ich utrzymaniu,
 - 8) inwestycjach - należy przez to rozumieć przedsięwzięcia polegające na budowie, odbudowie, rozbudowie, przebudowie oraz modernizacji,
 - 9) pasie przeciwpożarowym - należy przez to rozumieć system drzewostanu różnej szerokości poddany specjalnym zabiegom gospodarczym i porządkowym lub powierzchni wylesionych i oczyszczonych do warstwy mineralnej,
 - 10) kolejach - należy przez to rozumieć drogi szynowe wraz z przeznaczonymi do ich eksploatacji budowlami, urządzeniami oraz poruszającym się po tych drogach taborem, służące do przewozu osób i rzeczy,
 - 11) regionalnych przewozach pasażerskich - należy przez to rozumieć kolejowe przewozy pasażerskie w granicach jednego województwa lub realizujące połączenia z sąsiednim województwem,
 - 12) przewozach miejskich i podmiejskich – należy przez to rozumieć kolejowe przewozy pasażerskie wykonywane w ramach przewozów regionalnych, ograniczone do obszaru miasta i gmin z nim sąsiadujących lub kilku sąsiednich miast i sąsiadujących z nimi gmin,
 - 13) infrastrukturze kolejowej - należy przez to rozumieć budynki, budowle i urządzenia wraz z zajętyymi pod nimi gruntami, przeznaczone do prowadzenia ruchu kolejowego i do utrzymania linii kolejowych, niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa ruchu kolejowego.

**pkt 2 w ust. 1 w art. 5
skreślony**

Art. 5.

1. Linie kolejowe dzielą się na:

- 1) linie o znaczeniu państwowym,
- 3) linie o znaczeniu lokalnym.

2. Rada Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii zarządu kolei wykaz linii kolejowych, które ze względów gospodarczych, społecznych, obronnych lub ekologicznych mają znaczenie państwowe.
4. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje budynków, budowli i urządzeń przeznaczonych do prowadzenia ruchu kolejowego, biorąc pod uwagę funkcje, jakie obiekty te spełniają w prowadzeniu ruchu kolejowego przy uwzględnieniu warunków bezpieczeństwa.

zmiana w art. 8
wchodzi w życie z
dnem uzyskania
przez RP członko-
stwa w Unii Europej-
skiej

Art. 6.

1. Likwidacji linii kolejowej lub jej części dokonuje zarząd kolei, po uprzednim zawieszeniu przewozów co najmniej przez sześć miesięcy i po uzyskaniu opinii sejmiku województwa i rad powiatów, na terenie których przebiega ta linia, zaś w przypadku odcinka linii kolejowej przebiegającego wyłącznie na terenie jednego powiatu – po uzyskaniu opinii rady tego powiatu, na zasadach określonych przepisami prawa przewozowego.
2. Jeśli w procesie opiniowania wniosku o likwidację linii kolejowej, organ, o którym mowa w ust. 1, wystąpi z wnioskiem do zarządu kolei o przejęcie likwidowanej linii, zarząd kolei przekazuje ją nieodpłatnie.
3. Opinia, o której mowa w ust. 1, wydawana jest w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku o jej wydanie.
4. Koszty likwidacji linii kolejowych są finansowane z budżetu państwa.

Art. 6a.

Grunty zajęte pod linie kolejowe są zwolnione od opłat z tytułu użytkowania wieczystego.

Rozdział 2

Eksploatacja linii kolejowych i pojazdów szynowych

Art. 7.

1. Linie kolejowe powinny spełniać warunki techniczne i wymagania zapewniające bezpieczeństwo ruchu oraz ochronę środowiska, określone w odrębnych przepisach.
2. Pojazdy szynowe powinny spełniać warunki techniczne i wymagania zapewniające bezpieczeństwo ruchu, bezpieczny przewóz osób i rzeczy oraz ochronę środowiska.
3. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i warunki prowadzenia ruchu na liniach kolejowych.
4. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Gospodarki, określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne eksploatacji pojazdów szynowych.

Art. 8.

Minister Transportu i Gospodarki Morskiej może, w drodze decyzji, na wniosek określonego zarządu kolei lub przewoźnika kolejowego, w uzasadnionych przypad-

ust. 3 w art. 5 skre-
ślony

kach, udzielić zezwolenia na odstępstwo od warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać linie kolejowe lub pojazdy szynowe, po uzyskaniu opinii *[Głównego Inspektora Kolejnictwa]* **<Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego>** .

Art. 9.

1. Połączenie linii kolejowych następuje na podstawie umowy zarządów kolei.
2. Połączenie linii kolejowych nie może naruszać zasad bezpieczeństwa ruchu oraz bezpiecznego przewozu osób i rzeczy.
3. Minister właściwy do spraw transportu może nałożyć na zarząd kolei obowiązek wykonania połączenia linii kolejowych należących do jednego lub kilku zarządów kolei, jeśli względy obronne lub inny ważny interes państwa tego wymaga.
4. Nakładający obowiązek zapewnia środki finansowe niezbędne do wykonania nałożonego zadania.

Art. 10.

1. Zarząd kolei jest zobowiązany do udostępniania linii kolejowych przewoźnikom kolejowym, w drodze umowy, z zastrzeżeniem ust. 5.
2. Zarząd kolei jest zobowiązany w szczególności udostępnić linie kolejowe przewoźnikowi kolejowemu, na którego, zgodnie z przepisami Prawa przewozowego, nałożony został obowiązek wykonania zadania dotyczącego przewozu.
3. Przepis ust. 2 nie ma zastosowania do bocznic kolejowych i metra.
4. Udostępnienie linii kolejowej nie może naruszać zasad bezpieczeństwa ruchu, bezpiecznego przewozu osób i rzeczy oraz ochrony środowiska.
5. Udostępnienie linii kolejowych zagranicznemu przewoźnikowi kolejowemu następuje, jeżeli tak stanowi umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną.
6. Zarządzanie liniami kolejowymi powinno być, z zastrzeżeniem ust. 7, rozdzielone od wykonywania przewozów kolejowych przez utworzenie odrębnych jednostek organizacyjnych bądź podmiotów gospodarczych prowadzących jeden z tych rodzajów działalności.
7. Jeżeli podmiot gospodarczy zarządza wyłącznie linią lub liniami kolejowymi o lokalnym znaczeniu albo wydzieloną linią kolejową o państwowym znaczeniu, Minister Transportu i Gospodarki Morskiej może zezwolić na wykonywanie przewozów kolejowych na tych liniach bez organizacyjnego wyodrębnienia tej działalności.
8. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzeń, szczególne zasady:
 - 1) udostępniania linii kolejowych,
 - 2) współdziałania zarządów kolei między sobą i z przewoźnikami kolejowymi, w tym w szczególności określi formę i informacje, które powinien zawierać wniosek w sprawie udostępnienia linii kolejowej i tryb jego rozpatrywania, elementy umowy o udostępnieniu linii kolejowych, obowiązki i uprawnienia zarządów kolei i przewoźników kolejowych oraz warunki zawierania umów między zarządami kolei i przewoźnikami kolejowymi,

- 3) obsługi podróżnych poprzez określenie obowiązków przedsiębiorców w celu zapewnienia właściwego standardu w zakresie obsługi podróżnych.

Art. 11.

1. Spory dotyczące zawarcia i wykonywania umów, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 ust. 1 i 2, rozstrzyga sąd gospodarczy.
2. Przewoźnikom, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2, przysługuje roszczenie o zawarcie umowy o udostępnienie linii kolejowych, jeżeli zarząd kolei odmówił jej zawarcia.

Art. 12.

1. Zarząd kolei jest zobowiązany do utrzymywania eksploatowanych linii kolejowych w stanie zapewniającym sprawny i bezpieczny przewóz osób i rzeczy, regularność i bezpieczeństwo ruchu kolejowego, ochronę środowiska, ochronę przeciwpożarową, ochronę mienia na obszarze kolejowym oraz zachowanie wymagań sanitarnych i weterynaryjnych.
2. W razie zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub bezpieczeństwa przewozu osób i rzeczy, zarząd kolei jest zobowiązany do wstrzymania lub ograniczenia ruchu na całości lub części linii kolejowej.

Art. 13.

1. Zarząd kolei jest zobowiązany uzyskać, na każdy typ budowli i urządzeń przeznaczonych do prowadzenia ruchu kolejowego, świadectwo dopuszczenia do eksploatacji, wydane przez *[Głównego Inspektora Kolejnictwa]* **<Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego>** .
2. Przewoźnik kolejowy lub zarząd kolei są obowiązani uzyskać, na każdy typ eksploatowanego pojazdu szynowego, świadectwo dopuszczenia do eksploatacji, wydane przez *[Głównego Inspektora Kolejnictwa]* **<Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego>** .
3. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie dotyczy urządzeń technicznych podlegających przepisom o dozorze technicznym.
4. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) warunki i tryb wydawania i cofania świadectw, o których mowa w ust. 1 i 2,
 - 2) jednostki organizacyjne upoważnione do prowadzenia badań koniecznych do uzyskania świadectwa dopuszczenia do eksploatacji,
 - 3) wzory dokumentów związanych z dopuszczeniem do eksploatacji.
5. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, zakres badań koniecznych do uzyskania świadectwa dopuszczenia do eksploatacji budowli i urządzeń przeznaczonych do prowadzenia ruchu kolejowego oraz świadectwa dopuszczenia do eksploatacji każdego typu pojazdu szynowego.

zmiany w art. 13 w ust. 1 i 2 wchodzi w życie z dniem uzyskania przez RP członkostwa w Unii Europejskiej

Art. 14.

1. Dopuszczenie pojazdu szynowego do ruchu stwierdza się wydaniem świadectwa sprawności technicznej.

2. Ważność świadectwa sprawności technicznej pojazdu szynowego ustala się na czas określony.
3. Świadectwo sprawności technicznej wydaje przewoźnik kolejowy lub osoba upoważniona przez niego do badania sprawności technicznej pojazdów szynowych.
4. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, tryb wydawania świadectw sprawności technicznej pojazdów szynowych oraz wzór tych świadectw, uwzględniając warunki uzyskania tych świadectw oraz czas ich ważności i przypadki utraty ważności.

Art. 15.

Zabrania się eksploatacji pojazdu szynowego bez ważnego świadectwa sprawności technicznej.

Art. 16.

Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, dokumenty, które powinny znajdować się w pojeździe szynowym oraz ich wzory, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentów określających stan techniczny pojazdu szynowego.

Art. 17.

1. Przewoźnik kolejowy obowiązany jest do prowadzenia rejestru pojazdów szynowych.
2. Wpis pojazdu szynowego do rejestru dokonywany jest na podstawie świadectwa, o którym mowa w art. 13 ust. 2.
3. Wykreślenie pojazdu szynowego z rejestru następuje, gdy:
 - 1) przewoźnik utracił tytuł prawny do dysponowania pojazdem,
 - 2) zostało cofnięte świadectwo, o którym mowa w art. 13 ust. 2,
 - 3) pojazd został wycofany z eksploatacji przez przewoźnika.
4. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru pojazdów szynowych, zawartość księgi rejestrowej oraz sposób oznakowania pojazdów szynowych.

Art. 18.

Pracownicy prowadzący pojazdy szynowe oraz pracownicy zatrudnieni na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem ruchu na liniach kolejowych obowiązani są do posiadania i okazywania uprawnionemu organowi dokumentu uprawniającego do wykonywania tych czynności.

Art. 19.

Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w drodze rozporządzenia, określi:

- 1) wykaz stanowisk bezpośrednio związanych z prowadzeniem ruchu na liniach kolejowych, warunki, jakie powinni spełniać zatrudnieni na tych sta-

nowiskach oraz prowadzący pojazdy szynowe, a także zasady oceny ich zdolności fizycznych i psychicznych oraz tryb orzekania o tej zdolności,

- 2) sposób powoływania i tryb pracy komisji egzaminacyjnych stwierdzających kwalifikacje pracowników, o których mowa w pkt 1, wysokość opłat związanych ze stwierdzeniem tych kwalifikacji oraz sposób uiszczania tych opłat, a także wzory dokumentów stwierdzających te kwalifikacje oraz zasady wynagradzania osób wchodzących w skład komisji egzaminacyjnych.

Rozdział 3

Finansowanie transportu kolejowego

Art. 20.

Zarządy kolei i przewoźnicy kolejowi prowadzą gospodarkę finansową na zasadach określonych w odrębnych przepisach, z uwzględnieniem przepisów niniejszego rozdziału.

Art. 21.

1. Inwestycje dotyczące linii kolejowych o państwowym znaczeniu są finansowane z budżetu państwa.

- 1a. Inwestycje oraz koszty utrzymania linii kolejowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3, mogą być finansowane z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

2. Koszty utrzymania linii kolejowych o państwowym znaczeniu są finansowane ze środków zarządu kolei, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Koszty utrzymania linii kolejowych zaliczonych do linii o państwowym znaczeniu wyłącznie ze względów obronnych są finansowane z budżetu państwa.

4. Inwestycje, o których mowa w ust. 1, wysokość dotacji na ich finansowanie oraz na finansowanie kosztów utrzymania, o których mowa w ust. 3, w danym roku określa ustawa budżetowa.

5. Inwestycje oraz koszty utrzymania linii kolejowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3, są finansowane ze środków zarządu kolei.

6. Inwestycje, o których mowa w ust. 1, 1a i 5, mogą być dofinansowane z innych źródeł.

7. Zarząd kolei pobiera opłaty za udostępnianie linii kolejowych przewoźnikom kolejowym, z uwzględnieniem:

- 1) kosztów utrzymania, prowadzenia ruchu i administrowania, ponoszonych przez zarząd kolei, na udostępnianej linii kolejowej,
- 2) nakładów ponoszonych przez zarząd kolei na inwestycje udostępnianej linii kolejowej,
- 3) dodatkowych kosztów ponoszonych przez zarząd kolei, związanych ze specyfiką przewozów wykonywanych przez przewoźnika oraz z ochroną życia i mienia na obszarze kolejowym, w pociągach i innych pojazdach szynowych,
- 4) wymaganych przez przewoźnika parametrów jakościowych, w tym w szczególności:
 - a) nacisku na oś,

- b) prędkości,
 - c) punktualności,
 - d) pory dnia.
8. Wysokość stawki jednostkowej opłaty za udostępnianie linii kolejowej ustalana jest przez zarząd kolei.
 9. Wykaz stawek jednostkowych opłaty podaje się do publicznej wiadomości co najmniej na sześć miesięcy przed dniem ich wprowadzenia.
 10. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Finansów, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania opłat, o których mowa w ust. 7.

Art. 22.

1. Przewoźnicy kolejowi wykonujący przewozy pasażerskie na obszarze kraju otrzymują z budżetu państwa dotację przedmiotową na wyrównanie utraconych przychodów z tytułu obowiązujących ustawowych ulg w krajowych przewozach pasażerskich, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
2. Wysokość dotacji, o której mowa w ust. 1, określa ustawa budżetowa.
3. Organizowanie i dotowanie regionalnych przewozów pasażerskich należy do zadań własnych samorządu województwa, a środki finansowe na te zadania określa corocznie ustawa budżetowa.
4. Przewozy pasażerskie, o których mowa w ust. 3, mogą być dofinansowywane z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.
5. Organizowanie i dotowanie kolejowych przewozów pasażerskich o zasięgu międzywojewódzkim, z wyjątkiem przewozów kwalifikowanych, należy do zadań ministra właściwego do spraw transportu, działającego w tym zakresie w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych. Środki finansowe na te zadania określa corocznie ustawa budżetowa, do czasu osiągnięcia rentowności tych przewozów.
6. Zadania, o których mowa w ust. 3-5, realizowane są na podstawie umowy zawartej pomiędzy organem jednostki samorządu terytorialnego lub ministrem właściwym do spraw transportu a przewoźnikiem kolejowym.
7. W przypadku wystąpienia oszczędności w dotacji przedmiotowej, o której mowa w ust. 1 i ust. 2, upoważnia się ministra właściwego do spraw finansów publicznych do ich przeznaczenia na dotację celową na dofinansowanie zadań bieżących samorządów województw w zakresie organizowania i dotowania regionalnych przewozów pasażerskich.
8. Podziału dotacji, o której mowa w ust. 7, dla samorządów poszczególnych województw dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek ministra właściwego do spraw transportu.
9. W przypadku, o którym mowa w ust. 7, nie stosuje się przepisów art. 96 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 155, poz. 1014, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 49, poz. 485, Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255 oraz z 2000 r. Nr 6, poz. 69, Nr 12, poz. 136 i Nr 48, poz. 550).
10. Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania, tryb i organy dokonujące przekazywania dotacji budżetowej dla samorządów województw oraz terminy, od których samorządy województw rozpoczną organizo-

wanie i dotowanie regionalnych przewozów pasażerskich, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców województwa, długość linii kolejowych w województwie oraz zagrożenie szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym.

11. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady organizowania zadań, o których mowa w ust. 3-5, oraz tryb wyboru przewoźników, kierując się zasadami uczciwej konkurencji i ochroną interesów konsumentów, w szczególności określi: kryteria ustalania zapotrzebowania na przewozy, dopuszczalne formy organizacyjne wykonywania przewozów oraz kryteria oceny oferty przewoźników.

Art. 22a.

Rozwój infrastruktury transportu kombinowanego, w szczególności terminale oraz ich wyposażenie w urządzenia przeładunkowe, może być finansowany z budżetu państwa.

Art. 23.

1. Zarządy kolei i przewoźnicy kolejowi prowadzą rachunkowość na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
2. Do sporządzania, badania i ogłaszania sprawozdań finansowych w zarządach kolei stosuje się przepisy powszechnie obowiązujące.
3. Zarząd kolei wyodrębni, w ramach prowadzonej rachunkowości:
 - 1) ewidencję kosztów ponoszonych na realizację zadań, o których mowa w art. 21 ust. 1 i 5, oraz ewidencję przychodów, o których mowa w art. 21 ust. 6 i 7,
 - 2) ewidencję kosztów linii kolejowych, z podziałem na koszty budowy, utrzymania, prowadzenia ruchu i administrowania tymi liniami.
4. Przewoźnicy kolejowi wyodrębniają, w ramach prowadzonej rachunkowości, ewidencję przychodów i kosztów wykonywania przewozów pasażerskich, w tym ewidencję ilości i wartości przewozów realizowanych na podstawie uprawnień do bezpłatnych i ulgowych przejazdów, wynikających z odrębnych przepisów.

Rozdział 4

Koncesjonowanie transportu kolejowego

Art. 24.

Działalność gospodarcza polegająca na:

- 1) zarządzaniu liniami kolejowymi,
- 2) wykonywaniu przewozów kolejowych

podlega koncesjonowaniu.

Art. 25.

1. Koncesjonowaniu nie podlegają przewozy kolejowe w obrębie bocznicy kolejowej.

2. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, wyłączyć obowiązek uzyskiwania koncesji przez przewoźników kolejowych wykonujących wyłącznie przewozy miejskie, podmiejskie lub regionalne, jeżeli uzna, że w odniesieniu do tych kategorii przewozów nadzór nad przestrzeganiem przepisów odnoszących się do bezpieczeństwa ruchu zapewni spełnienie celów publicznych w dostatecznym stopniu.

Art. 26.

W sprawach koncesjonowania działalności gospodarczej, o której mowa w art. 24, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178), z uwzględnieniem przepisów niniejszego rozdziału.

[Art. 27.

Organem właściwym do udzielania, odmowy udzielania, zmiany i cofania koncesji na działalność gospodarczą polegającą na:

- 1) zarządzaniu liniami kolejowymi,*
- 2) wykonywaniu przewozów kolejowych*

jest minister właściwy do spraw transportu.]

<Art. 27.

Prezes Urzędu Transportu Kolejowego, zwany dalej „Prezesem UTK”, jest organem właściwym do udzielania, odmowy udzielania, zmiany i cofania koncesji na działalność gospodarczą polegającą na:

- 1) zarządzaniu liniami kolejowymi,**
- 2) wykonywaniu przewozów kolejowych.>**

Art. 28.

1. Za udzielenie koncesji pobiera się opłatę.
2. Opłatę uiszcza się jednorazowo lub ratalnie.
3. Opłata, o której mowa w ust. 1, jest pobierana przez organ wydający koncesję. Opłata ta stanowi dochód budżetu państwa.
4. Do opłaty, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w zakresie egzekucji obowiązków o charakterze pieniężnym.
5. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Finansów, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość i sposób uiszczania opłaty, o której mowa w ust. 1, z uwzględnieniem zakresu działalności objętej koncesją.

nowe brzmienie art. 27 wchodzi w życie z dniem uzyskania przez RP członkostwa w Unii Europejskiej

Art. 29.

Koncesji na działalność gospodarczą polegającą na zarządzaniu liniami kolejowymi udziela się, jeżeli przedsiębiorca ubiegający się o przyznanie koncesji:

- 1) wykaze się posiadaniem tytułu prawnego do używania linii kolejowej spełniającej warunki, o których mowa w art. 7 ust. 1,

- 2) zobowiąże się do zatrudniania pracowników spełniających warunki określone przepisami wydanymi na podstawie art. 19 pkt 1,
- 3) daje rękojmię należytego wykonywania działalności gospodarczej objętej wnioskiem.

Art. 30.

1. Koncesji na działalność gospodarczą polegającą na wykonywaniu przewozów kolejowych udziela się, jeżeli przedsiębiorca ubiegający się o przyznanie koncesji:
 - 1) wykaże się posiadaniem tytułu prawnego do dysponowania kolejowymi pojazdami szynowymi, w tym pojazdami z napędem, spełniającymi warunki określone przepisami wydanymi na podstawie art. 7 ust. 4,
 - 2) zobowiąże się do zatrudniania pracowników spełniających warunki określone przepisami wydanymi na podstawie art. 19 pkt 1,
 - 3) zobowiąże się do przestrzegania postanowień odpowiednich umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, w przypadku wykonywania międzynarodowych przewozów kolejowych,
 - 4) daje rękojmię należytego wykonywania działalności gospodarczej objętej wnioskiem.
2. Odmowa udzielenia koncesji na działalność, o której mowa w ust. 1, wymaga uprzedniego zasięgnięcia opinii Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Art. 30a.

1. W koncesji określa się szczegółowo przedmiot i zakres działalności gospodarczej, obszar na którym działalność ta będzie prowadzona, oraz datę jej rozpoczęcia.
2. Organ koncesyjny określa w koncesji:
 - 1) szczegółowe warunki wykonywania działalności gospodarczej będącej przedmiotem koncesji,
 - 2) warunki zaprzestania działalności gospodarczej w okresie ważności koncesji, po jej wygaśnięciu lub cofnięciu,
 - 3) wymagania dotyczące kolejowych pojazdów szynowych użytkowanych przez przewoźnika.
3. Koncesji udziela się na czas oznaczony, nie krótszy niż 10 lat i nie dłuższy niż 50 lat, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. Na wniosek przedsiębiorcy ubiegającego się o koncesję koncesja może być udzielona na czas krótszy niż określony w ust. 3, lecz nie krótszy niż 2 lata.

Art. 31.

1. Przedsiębiorca daje rękojmię należytego wykonywania działalności objętej wnioskiem o udzielenie koncesji, jeżeli:
 - 1) osoby kierujące działalnością podmiotu ubiegającego się o koncesję nie były karane za przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w ruchu lądowym, przestępstwa karno-skarbowe i przestępstwa przeciwko mieniu,

- 2) posiada odpowiednie zabezpieczenie roszczeń majątkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej objętej wnioskiem bądź zobowiąże się do dokonania ubezpieczenia tej działalności,
 - 2a) nie zgłoszono wniosku o ogłoszenie jego upadłości lub nie znajduje się w stanie likwidacji,
 - 2b) ma możliwości techniczne gwarantujące prawidłowe wykonywanie działalności objętej koncesją,
 - 3) zapewnia organizację zarządzania umożliwiającą sprawowanie właściwego nadzoru nad koncesjonowaną działalnością oraz nad przestrzeganiem bezpieczeństwa w transporcie kolejowym,
 - 4) nie zalega z zobowiązaniami wobec budżetu państwa.
2. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, dokumenty, których posiadanie wskazuje na możliwości spełnienia warunków technicznych i organizacyjnych zapewniających prawidłowe wykonywanie działalności objętej koncesją, mając na uwadze zapewnienie bezpieczeństwa w transporcie kolejowym.

Art. 31a.

1. Organ koncesyjny może ograniczyć liczbę udzielonych koncesji w określonym zakresie lub na określonym obszarze ze względu na obronność lub bezpieczeństwo państwa albo inny ważny interes publiczny, a także na wniosek sejmiku województwa w zakresie publicznego transportu osób na obszarze województwa.
2. W przypadku określonym w ust. 1 postępowanie w sprawie udzielenia koncesji prowadzi się na zasadach i w trybie określonych w art. 19 i art. 20 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej.

Art. 31b.

1. Wniosek o udzielenie koncesji powinien zawierać:
 - 1) oznaczenie przedsiębiorcy, jego siedzibę i adres,
 - 2) imiona i nazwiska osób uprawnionych do występowania w imieniu przedsiębiorcy, a w razie ustanowienia pełnomocników do dokonywania czynności prawnych w imieniu przedsiębiorcy - również ich imiona i nazwiska,
 - 3) numer w rejestrze przedsiębiorców,
 - 4) szczegółowe określenie przedmiotu i zakresu zamierzonej działalności, w tym obszaru na którym działalność ma być wykonywana,
 - 5) określenie czasu, na jaki koncesja ma być udzielona, ze wskazaniem daty rozpoczęcia działalności.
2. Do wniosku należy dołączyć:
 - 1) dokumenty:
 - a) przedstawiające status prawny przedsiębiorcy,
 - b) potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w art. 29, 30 i art. 31,
 - 2) informacje:

- a) o dotychczasowej działalności przedsiębiorcy, w tym sprawozdania finansowe z ostatnich trzech lat, jeżeli przedsiębiorca wykonywał lub wykonuje działalność gospodarczą,
- b) o toczących się postępowaniach: upadłościowym, układowym, ugodowym lub likwidacyjnym wobec wnioskodawcy bądź jednostki zależnej od wnioskodawcy,
- c) czy wniosek o udzielenie koncesji dotyczy wykonywania przewozu osób czy rzeczy, ze wskazaniem obszaru lub relacji przewozowych, a w przypadku przewozu rzeczy również ich rodzaju.

Art. 31c.

Warunkiem wykonywania działalności gospodarczej, o której mowa w art. 24, jest spełnianie warunków wymaganych do otrzymania koncesji.

Art. 31d.

Przedsiębiorca, któremu została udzielona koncesja, może złożyć wniosek o przedłużenie jej ważności, jednak nie później niż na 12 miesięcy przed dniem jej wygaśnięcia.

Art. 32.

1. Koncesję cofa się, jeżeli przedsiębiorca:

- 1) zatrudnia na stanowiskach, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 19, osoby niespełniające wymogów określonych w tych przepisach,
- 2) przestał spełniać warunki wymagane do jej uzyskania,
- 3) w przypadku wykonywania międzynarodowych przewozów kolejowych, nie przestrzega postanowień odpowiednich umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną,
- 4) nie podjął działalności objętej koncesją mimo wezwania organu koncesyjnego lub zaprzestał wykonywania działalności gospodarczej objętej koncesją,
- 5) został pozbawiony prawa wykonywania działalności gospodarczej objętej koncesją na podstawie prawomocnego orzeczenia sądowego.

2. Koncesja może być cofnięta lub jej zakres albo przedmiot działalności ograniczony, jeżeli przedsiębiorca:

- 1) w prowadzonej działalności nie spełnia wymagań w zakresie bezpieczeństwa ruchu i bezpiecznego przewozu osób i rzeczy, określonych przepisami wydanymi na podstawie art. 7 ust. 3 i 4 oraz art. 19 pkt 1,
- 2) nie wykonuje obowiązków określonych w art. 17 ust. 1,
- 3) narusza szczególne warunki wykonywania działalności gospodarczej, określone w koncesji,
- 4) w wyznaczonym terminie nie usunął stanu faktycznego lub prawnego niezgodnego z warunkami określonymi w koncesji lub z przepisami regulującymi działalność gospodarczą objętą koncesją.

3. Organ koncesyjny może cofnąć koncesję lub zmienić jej zakres ze względu na zagrożenie obronności i bezpieczeństwa państwa lub innego ważnego interesu publicznego.

Rozdział 5

[Nadzór techniczny nad eksploatacją linii kolejowych oraz bezpieczeństwem ruchu kolejowego]

< Regulacja i nadzór techniczny w transporcie kolejowym oraz bezpieczeństwo ruchu kolejowego >

[Art. 33.

1. *Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach nadzoru technicznego nad eksploatacją linii kolejowych, pojazdów szynowych i bezpieczeństwem ruchu kolejowego jest Główny Inspektor Kolejnictwa, zwany dalej "Głównym Inspektorem".*

<Art. 33.

1. **Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach regulacji transportu kolejowego, nadzoru technicznego nad eksploatacją linii kolejowych, pojazdów szynowych oraz bezpieczeństwa ruchu kolejowego jest Prezes UTK.**
2. **Prezes UTK jest powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw transportu.**
3. **Wiceprezes Urzędu Transportu Kolejowego jest powoływany i odwoływany przez ministra właściwego do spraw transportu na wniosek Prezesa UTK.**
4. **Nadzór nad Prezesem UTK sprawuje minister właściwy do spraw transportu. >**

zmiana tytułu rozdziału 5 wchodzi w życie z dniem uzyskania przez RP członkostwa w Unii Europejskiej

[Art. 34.

Głównego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej.]

ust. 2 w art. 33 skreślony

<Art. 34.

1. **Do zakresu działania Prezesa UTK należy w szczególności:**

- 1) **zatwierdzanie opłat za udostępnianie linii kolejowych,**
- 2) **opiniowanie projektów planów inwestycyjnych zarządów kolei dotyczących linii kolejowych o państwowym znaczeniu,**
- 3) **uzgadnianie planów likwidacji linii kolejowych lub ich części,**
- 4) **koordynacja rozkładów jazdy w transporcie kolejowym,**
- 5) **kontrolowanie równości dostępu przewoźników kolejowych do linii kolejowych,**
- 6) **nakładanie kar pieniężnych na zasadach określonych w ustawie,**
- 7) **współdziałanie z właściwymi organami w zakresie:**

nowe brzmienia art. 33-36 wchodzi w życie z dniem uzyskania przez RP członkostwa w Unii Europejskiej

- a) przeciwdziałania praktykom monopolistycznym zarządów kolei i przewoźników kolejowych,
 - b) kształtowania systemu transportu kolejowego,
 - 8) zbieranie i przetwarzanie informacji dotyczących rynku przewozów kolejowych,
 - 9) nadzór nad bezpieczeństwem przewozu materiałów niebezpiecznych koleją,
 - 10) przeprowadzanie egzaminu i nadawanie uprawnień doradcom do spraw bezpieczeństwa przewozu materiałów niebezpiecznych koleją,
 - 11) wydawanie świadectw, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2,
 - 12) prowadzenie rejestru świadectw, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2,
 - 13) kontrola spełniania warunków określonych przepisami wydanymi na podstawie art. 7 ust. 3 i 4 oraz art. 19 pkt 1,
 - 14) udział w badaniach wypadków kolejowych w celu wyjaśnienia ich przyczyn,
 - [15) wykonywanie zadań administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego w dziedzinie transportu kolejowego, określonych w odrębnych przepisach,]*
 - 16) podejmowanie działań na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ruchu kolejowego.
2. Prezes UTK składa corocznie Prezesowi Rady Ministrów, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw transportu, sprawozdanie ze swojej działalności zawierające w szczególności ocenę stanu bezpieczeństwa ruchu kolejowego. >

[Art. 35.

1. Główny Inspektor wykonuje swoje zadania przy pomocy Głównego Inspektoratu Kolejnictwa, zwanego dalej "Inspektoratem".
2. W skład Inspektoratu wchodzi oddziały terenowe.
3. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w drodze rozporządzenia, nadaje Inspektoratowi statut określający jego organizację, w tym siedziby oddziałów terenowych.
4. Szczegółową organizację oraz podział zadań w Inspektoracie określa Główny Inspektor w regulaminie organizacyjnym.]

<Art. 35.

1. Do postępowania przed Prezesem UTK stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.
2. Od decyzji wydanych przez Prezesa UTK rozstrzygających co do istoty w sprawach, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 1, 4 i 5, przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - sądu antymonopolowego, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.
3. Od postanowień wydanych przez Prezesa UTK, od których służy zażalenie, przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, z tym że zażalenie wnosi się w terminie 7 dni. >

pkt 15 w ust. 1 w art. 34 wchodzi w życie z dniem uzyskania przez RP członkostwa w UE (Dz.U. z 2001 r. Nr 154, poz.1800

[Art. 36.**1. Do zadań Głównego Inspektora należy w szczególności:**

- 1) wydawanie świadectw, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2,
- 2) prowadzenie rejestru świadectw, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2,
- 3) kontrola spełniania warunków określonych przepisami wydanymi na podstawie art. 7 ust. 3 i 4 oraz art. 19 pkt 1,
- 4) kontrola pojazdów szynowych,
- 5) udział w badaniach wypadków kolejowych w celu wyjaśnienia ich przyczyn,
- 6) podejmowanie działań na rzecz zwiększania bezpieczeństwa w transporcie kolejowym,
- 7) przedstawianie Ministrowi Transportu i Gospodarki Morskiej okresowych ocen stanu bezpieczeństwa w transporcie kolejowym.

3. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej określi, w drodze rozporządzenia, tryb wykonywania kontroli, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4.]

zmiany w art. 37-40
wchodzą w życie z
dnem uzyskania
przez RP członko-
stwa w Unii Europej-
skiej

<Art. 36.**1. Prezes UTK wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Transportu Kolejowego, zwanego dalej „Urzędem”.****2. W skład Urzędu wchodzi oddziały terenowe.****3. Prezes Rady Ministrów nadaje, w drodze rozporządzenia, statut określający organizację Urzędu, w tym siedziby oddziałów terenowych.>****Art. 37.**

1. Zarząd kolei niezwłocznie zawiadamia *[Głównego Inspektora]* **<Prezesa UTK>** o zaistniałym wypadku kolejowym, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zwalnia się z obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wypadki kolejowe:
 - 1) w których nie ma ofiar w ludziach,
 - 2) których następstwem są znikome straty materialne.
3. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej może, w drodze rozporządzenia, wyłączyć z obowiązku, o którym mowa w ust. 1, również inne rodzaje wypadków niż określone w ust. 2.

ust. 2 w art. 36 skreślony

Art. 38.

1. *[Główny Inspektor]* **<Prezes UTK>** , w razie stwierdzenia, że warunki określone przepisami wydanymi na podstawie art. 7 ust. 3 i art. 19 pkt 1 nie są spełnione, nakazuje, w drodze postanowienia, usunąć, w określonym terminie, niezgodności powstałe wskutek naruszenia tych przepisów.
2. *[Główny Inspektor]* **<Prezes UTK>** , w drodze decyzji administracyjnej:
 - 1) wstrzymuje ruch lub wprowadza ograniczenia na części linii kolejowej w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa ruchu kolejowego lub bezpiecznego przewozu osób i rzeczy,

- 2) wyłącza z eksploatacji pojazd szynowy lub ogranicza eksploatację pojazdu, który nie spełnia wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 4.
3. Decyzje *[Głównego Inspektora]* <Prezesa UTK> , o których mowa w ust. 2, są ostateczne i podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

nowe brzmienie ust. 1 w art. 41 wchodzi w życie z dniem uzyskania członkostwa RP w Unii Europejskiej

Art. 39.

W razie stwierdzenia naruszenia warunków koncesji, o których mowa w art. 29 oraz art. 30 ust. 1, *[Główny Inspektor]* <Prezes UTK> powiadamia o tym Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej lub wojewodę.

Art. 40.

[Główny Inspektor] <Prezes UTK> i osoby przez niego upoważnione:

- 1) mają prawo wstępu na obszar kolejowy i do pomieszczeń służbowych oraz do pojazdów szynowych zarządu kolei lub przewoźnika kolejowego,
- 2) mogą żądać pisemnych i ustnych wyjaśnień, okazywania dokumentów i innych nośników informacji oraz udostępnienia wszelkich danych związanych z przedmiotem kontroli.

Art. 41.

[1. Czynności związane z wykonywaniem zadań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, są odpłatne. Odpłatne są również czynności związane z wykonywaniem zadań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 3 i 4, o ile polegają one na wykonywaniu specjalistycznych badań i pomiarów.]

<1. Czynności związane z wykonywaniem zadań, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 11, są odpłatne. Odpłatne są również czynności związane z wykonywaniem zadań, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 13, o ile polegają one na wykonywaniu specjalistycznych badań i pomiarów.>

2. Opłaty, o których mowa w ust. 1, stanowią dochód budżetu państwa.
3. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Finansów, określi, w drodze rozporządzenia, czynności, o których mowa w ust. 1, za które pobierane są opłaty, a także wysokość tych opłat i tryb ich pobierania.

Rozdział 5a

Doradcy do spraw bezpieczeństwa przewozu materiałów niebezpiecznych koleją

Art. 41a.

1. Uprawnienia doradcy do spraw bezpieczeństwa przewozu materiałów niebezpiecznych koleją, zwanego dalej „doradcą do spraw bezpieczeństwa”, nadaje Prezes UTK, na pięć lat, w drodze decyzji administracyjnej.

2. Warunkiem uzyskania uprawnień, o których mowa w ust. 1, jest ukończenie kursu przygotowawczego i zdanie egzaminu przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Prezesa UTK.
3. Egzamin, o którym mowa w ust. 2, obejmuje sprawdzenie znajomości zagadnień związanych z przewozem materiałów niebezpiecznych, w szczególności:
 - 1) treści odpowiednich przepisów prawnych i umów międzynarodowych,
 - 2) środków zapewniania właściwego poziomu bezpieczeństwa przewozu,
 - 3) szczegółowej klasyfikacji materiałów niebezpiecznych,
 - 4) wymagań w zakresie opakowań materiałów niebezpiecznych i konstrukcji cystern,
 - 5) zasad oznakowania przewozów materiałów niebezpiecznych,
 - 6) metod załadunku i rozmieszczania ładunku w wagonie,
 - 7) sposobów sporządzania instrukcji dotyczących bezpieczeństwa i innej wymaganej dokumentacji,
 - 8) zasad szkolenia personelu kolejowego w zakresie przewozu materiałów niebezpiecznych,
 - 9) zasad zapobiegania skutkom wypadków.
4. Za egzamin, o którym mowa w ust. 2, pobiera się opłaty.

Art. 41b.

1. Przewoźnik kolejowy dokonujący przewozu materiałów niebezpiecznych powierza doradcy do spraw bezpieczeństwa nadzór nad:
 - 1) prawidłowością procedur związanych z załadunkiem, rozładunkiem i przewozem materiałów niebezpiecznych,
 - 2) kwalifikacjami personelu zatrudnionego przy przewozie materiałów niebezpiecznych,
 - 3) stanem technicznym taboru i urządzeń w zakresie przewozu materiałów niebezpiecznych.
2. W jednostkach organizacyjnych innych niż przewoźnicy kolejowi, dokonujących przewozu materiałów niebezpiecznych, powinni być zatrudnieni doradcy do spraw bezpieczeństwa; obowiązek ten nie dotyczy jednostek organizacyjnych podlegających nadzorowi Ministra Obrony Narodowej.
3. Minister właściwy do spraw transportu określa, w drodze rozporządzenia:
 - 1) szczegółowy program kursów przygotowawczych, wymagania jakie powinny spełniać podmioty prowadzące kursy przygotowawcze, zakres egzaminu oraz szczegółowy tryb przeprowadzania egzaminu dla kandydatów na doradców do spraw bezpieczeństwa,
 - 2) szczegółowy zakres obowiązków doradcy w przedsiębiorstwie (jednostce organizacyjnej),
 - 3) opłatę za egzamin w wysokości umożliwiającej pokrycie kosztów egzaminu poniesionych przez Urząd oraz tryb jej pobierania.

Rozdział 6

Usytuowanie drzew i krzewów, wykonywanie robót ziemnych oraz stawianie budynków i budowli w sąsiedztwie linii kolejowych

Art. 42.

Usytuowanie drzew i krzewów, wykonywanie robót ziemnych oraz stawianie budynków i budowli w sąsiedztwie linii kolejowych może mieć miejsce w odległości nie zakłócającej działania urządzeń do eksploatacji linii kolejowych, a także nie powodującej zagrożenia bezpieczeństwa i prawidłowego ruchu kolejowego.

Art. 43.

1. W razie potrzeby usunięcia drzew lub krzewów utrudniających widoczność sygnałów i pociągów lub eksploatację urządzeń kolejowych albo powodujących zaspę śnieżną, starosta, na wniosek zarządu kolei, wydaje decyzję o usunięciu drzew lub krzewów.
2. Decyzję, o której mowa w ust. 1, wykonuje zarząd kolei.
3. Ustalenie odszkodowania za drzewa i krzewy oraz za ich usunięcie następuje w drodze umowy stron.
4. Odszkodowanie nie przysługuje, jeżeli posadzenie drzew lub krzewów nastąpiło po wybudowaniu linii kolejowej z naruszeniem przepisów, o których mowa w art. 46.

Art. 44.

1. Zarząd kolei ma prawo na sąsiadujących z linią kolejową gruntach, za odszkodowaniem:
 - 1) ustawiać zasłony odśnieżne,
 - 2) zakładać żywopłoty,
 - 3) urządzać i utrzymywać pasy przeciwpożarowe.
2. Ustalenie odszkodowania za ustawianie zasłon odśnieżnych, zakładanie żywopłotów oraz urządzenie i utrzymywanie pasów przeciwpożarowych następuje w drodze umowy stron.
3. Jeżeli posadzenie drzew lub krzewów, powodujące potrzebę urządzenia pasów przeciwpożarowych, nastąpiło po wybudowaniu linii kolejowej, urządzenie i utrzymanie tych pasów oraz związane z tym koszty obciążają właścicieli gruntów.

Art. 45.

Odszkodowania, o których mowa w art. 43 ust. 3 i art. 44 ust. 1, ustala, w przypadku braku umowy stron, starosta, z zastosowaniem zasad przewidzianych przy wywłaszczeniu nieruchomości.

Art. 46.

Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, określi, w drodze rozporządzenia, odległości i warunki dopuszczające usytuowanie drzew lub krzewów, elementów ochrony akustycznej, wykonywanie robót ziemnych, budynków lub budowli w sąsiedztwie linii kolejowych, a także sposób urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych.

Art. 46a.

1. W przypadkach szczególnie uzasadnionych, dopuszcza się odstępstwo od warunków usytuowania budynków lub budowli oraz wykonywania robót ziemnych, określonych na podstawie art. 46. Odstępstwo nie może powodować zagrożenia życia ludzi lub bezpieczeństwa mienia oraz bezpieczeństwa i prawidłowego ruchu kolejowego, a także nie może zakłócać działania urządzeń służących do eksploatacji linii kolejowych.
2. Właściwy organ administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego, w rozumieniu przepisów prawa budowlanego, w drodze postanowienia, udziela bądź odmawia zgody na odstępstwo.

Rozdział 7**Ochrona mienia i porządku na obszarze kolejowym****Art. 47.**

Wstęp na obszar kolejowy jest dozwolony tylko w miejscach wyznaczonych przez zarząd kolei lub przewoźnika kolejowego. Poza tymi miejscami wstęp na obszar kolejowy mają osoby posiadające upoważnienie zarządu kolei lub przewoźnika kolejowego oraz osoby uprawnione na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 48.

1. Zarząd kolei, za zgodą Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej, wydaną w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, może utworzyć straż ochrony kolei, działającą na zasadach określonych w niniejszym rozdziale.
2. Zgodę, o której mowa w ust. 1, wydaje się w drodze decyzji administracyjnej.
3. Funkcjonariuszem straży ochrony kolei może być osoba, która:
 - 1) posiada obywatelstwo polskie,
 - 2) ma pełnię praw cywilnych i obywatelskich,
 - 3) posiada co najmniej wykształcenie średnie,
 - 4) odbyła zasadniczą służbę wojskową,
 - 5) jest nie karana sądowo,
 - 6) posiada nienaganną opinię,

**ust. 3 i 4 w art. 46a
skreślone**

- 7) posiada zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach uzbrojonych.
4. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres działania oraz sposób organizacji straży ochrony kolei.
5. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, jakim powinni odpowiadać funkcjonariusze straży ochrony kolei, oraz zasady oceny zdolności fizycznej i psychicznej do służby oraz tryb orzekania o tej zdolności.
6. Minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, przepisy porządkowe obowiązujące na obszarze kolejowym, w pociągach i innych kolejowych pojazdach szynowych, z uwzględnieniem warunków funkcjonowania transportu kolejowego.

Art. 49.

1. Do podstawowych zadań straży ochrony kolei należy:
 - 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia na obszarze kolejowym, w pociągach i innych pojazdach szynowych,
 - 2) kontrola przestrzegania przepisów porządkowych na obszarze kolejowym, w pociągach i innych pojazdach szynowych.
2. Wykonując swoje zadania, funkcjonariusz straży ochrony kolei ma prawo do:
 - 1) legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, jak również świadków przestępstwa lub wykroczenia, w celu ustalenia ich tożsamości,
 - 2) zatrzymywania w celu niezwłocznego doprowadzania do najbliższej jednostki Policji osób, w stosunku do których zachodzi uzasadniona potrzeba podjęcia dalszych czynności wyjaśniających, wykraczających poza uprawnienia straży ochrony kolei,
 - 3) nakładania grzywien, w formie mandatu karnego, na zasadach określonych w odrębnych przepisach,
 - 4) stosowania środków przymusu bezpośredniego: siły fizycznej, miotacza gazowego, pałki służbowej, kajdanek i psa służbowego.
3. Na sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 1, 2 i 4, przysługuje zażalenie do miejscowo właściwego prokuratora w trybie przepisów Kodeksu postępowania karnego.
4. Funkcjonariusz straży ochrony kolei może stosować środki przymusu bezpośredniego wobec osób uniemożliwiających wykonywanie przez niego zadań określonych w ust. 1.
5. Zastosowanie przez funkcjonariusza straży ochrony kolei środków przymusu bezpośredniego powinno odpowiadać potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji i zmierzać do podporządkowania się osoby wydanym poleceniom.
6. Jeżeli zastosowanie środków przymusu bezpośredniego, określonych w ust. 2 pkt 4, jest niewystarczające, funkcjonariusz ma prawo użycia broni palnej:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego bezprawnego zamachu na życie własne lub innej osoby,
 - 2) przeciwko osobie, która, wezwana do natychmiastowego porzucenia broni lub niebezpiecznego narzędzia, nie zastosuje się do tego wezwania, a jej zachowanie wskazuje na bezpośredni zamiar ich użycia przeciwko funkcjonariuszowi lub innej osobie,
 - 3) przeciwko osobie, która usiłuje przemocą odebrać broń funkcjonariuszowi,
 - 4) w celu odparcia zamachu na mienie, znajdujące się na obszarze kolejowym, stwarzającego jednocześnie bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi,
 - 5) w celu odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na obiekty i urządzenia znajdujące się na obszarze kolejowym, których uszkodzenie lub unieruchomienie mogłoby spowodować bezpośrednie niebezpieczeństwo dla życia podróżnych lub katastrofę kolejową,
 - 6) w celu udaremnienia ucieczki sprawcy zamachu określonego w pkt 1-5.
7. Użycie broni palnej powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni, i nie może zmierzać do pozbawienia jej życia, a także narażać innych osób na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia.
8. Do wykonywania przez funkcjonariusza straży ochrony kolei czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 1, 2 i 4 oraz w ust. 4-7, stosuje się odpowiednio przepisy o Policji.

Art. 50.

1. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, może cofnąć decyzję, o której mowa w art. 48 ust. 2, w przypadku naruszenia przepisów art. 49.
2. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, może w decyzji, o której mowa w art. 48 ust. 2, ograniczyć zakres działania i uprawnień straży ochrony kolei.
3. W razie wygaśnięcia lub cofnięcia koncesji na zarządzanie liniami kolejowymi, decyzja, o której mowa w art. 48 ust. 2, traci moc z dniem upływu ważności koncesji.

Art. 51.

1. Straż ochrony kolei zobowiązana jest do współdziałania z Policją, Żandarmerią Wojskową i Strażą Graniczną.
2. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, w drodze rozporządzenia, określi:
 - 1) rodzaj i wielkość przydziału oraz sposób i tryb przydziału, ewidencjonowania i przechowywania w zarządzie kolei broni, amunicji, kajdanek, pałek i ręcznych miotaczy gazowych,
 - 2) szczegółowe zasady współdziałania straży ochrony kolei z Policją i Strażą Graniczną.

3. Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, zasady współdziałania straży ochrony kolei z Żandarmerią Wojskową.
4. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, w porozumieniu z Ministrem Transportu i Gospodarki Morskiej, określi, w drodze rozporządzenia, przypadki, w których funkcjonariusze straży ochrony kolei mogą wykonywać swoje zadania poza obszarem kolejowym.

Rozdział 8

Przepisy karne

Art. 52.

Kto wykracza przeciwko nakazom lub zakazom zawartym w przepisach, wydanych na podstawie art. 7 ust. 3, dotyczących zasad i warunków prowadzenia ruchu na liniach kolejowych - podlega karze grzywny.

Art. 53.

Kto prowadzi pojazd szynowy lub wykonuje pracę na stanowisku bezpośrednio związanym z prowadzeniem ruchu na liniach kolejowych nie posiadając wymaganych do tego kwalifikacji lub dopuszcza do wykonywania czynności związanych z prowadzeniem ruchu na liniach kolejowych osobę, która takich kwalifikacji nie posiada - podlega karze grzywny.

Art. 54.

Orzekanie w sprawach określonych w art. 52 i 53 następuje w trybie określonym w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 8a

Kary pieniężne

Art. 54a.

1. Karze pieniężnej podlega przewoźnik kolejowy lub zarząd kolei, który :
 - 1) stosuje opłaty za udostępnianie linii kolejowych niezatwierdzone przez Prezesa UTK lub wyższe od zatwierdzonych,
 - 2) zarządzając linią kolejową, nie zapewnia przewoźnikom kolejowym równego dostępu do niej,
 - 3) nie zapewnia wykonywania wymaganego nadzoru przez doradcę do spraw bezpieczeństwa w transporcie materiałów niebezpiecznych kolejją.
2. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada Prezes UTK, w drodze decyzji administracyjnej, w wysokości do 10% rocznego przychodu ukaranego przedsiębiorcy, osiągniętego w poprzednim roku kalendarzowym; ustalając wysokość kary, Prezes UTK uwzględnia stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia, dotychczasową działalność przedsiębiorcy oraz jego możliwości finansowe.

3. Kary pieniężne podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w zakresie egzekucji obowiązków o charakterze pieniężnym i stanowią dochód budżetu państwa.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 55.

W ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. - Prawo przewozowe (Dz.U. z 1995 r. Nr 119, poz. 575 i z 1997 r. Nr 23, poz. 117) w art. 12 w ust. 2:

- a) w pkt 1 skreśla się wyrazy "oraz na liniach pozostających w budowie",
- b) skreśla się pkt 3.

Art. 56.

W ustawie z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 41 poz. 324, z 1990 r. Nr 26, poz. 149, Nr 34, poz. 198 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 31, poz. 128, Nr 41, poz. 179, Nr 73, poz. 321, Nr 105, poz. 452, Nr 106, poz. 457 i Nr 107, poz. 460, z 1993 r. Nr 28, poz. 127, Nr 47, poz. 212 i Nr 134, poz. 646, z 1994 r. Nr 27, poz. 96 i Nr 127, poz. 627, z 1995 r. Nr 60, poz. 310, Nr 85, poz. 426, Nr 90, poz. 446, Nr 141, poz. 700 i Nr 147, poz. 713, z 1996 r. Nr 41, poz. 177 i Nr 45, poz. 199 oraz z 1997 r. Nr 9, poz. 44, Nr 23, poz. 117, Nr 43, poz. 272, Nr 54, poz. 348, Nr 60, poz. 369, Nr 75, poz. 471 i Nr 88, poz. 554) w art. 11:

- a) w ust. 1 po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:

"7a) zarządzania liniami kolejowymi i wykonywania przewozów kolejowych,";

- b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

"4a. Zasady udzielania koncesji, o której mowa w ust. 1 pkt 7a, określają przepisy o transporcie kolejowym."

Art. 57.

W ustawie z dnia 6 lipca 1995 r. o przedsiębiorstwie państwowym "Polskie Koleje Państwowe" (Dz.U. Nr 95, poz. 474, z 1996 r. Nr 147, poz. 687 i z 1997 r. Nr 28, poz. 153) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 1 dodaje się art. 1a w brzmieniu:

"Art. 1a. W zakresie nie uregulowanym w ustawie do PKP stosuje się odpowiednio przepisy o transporcie kolejowym.";

- 2) w art. 13 skreśla się ust. 7;
- 3) w art. 15 skreśla się ust. 8.

Art. 58.

Podmioty gospodarcze prowadzące w dniu wejścia w życie ustawy działalność w zakresie zarządzania liniami kolejowymi oraz wykonywania przewozów kolejowych dokonają rozdzielenia, o którym mowa w art. 10 ust. 6, do dnia 31 grudnia 1998 r.

Art. 59.

1. Podmioty gospodarcze prowadzące w dniu wejścia w życie ustawy działalność gospodarczą w zakresie zarządzania liniami kolejowymi oraz wykonywania przewozów kolejowych zachowują uprawnienia do dotychczasowej działalności przez okres jednego roku od dnia wejścia w życie ustawy.
2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, obowiązane są złożyć wnioski o udzielenie koncesji w terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.
3. Podmioty gospodarcze, o których mowa w ust. 1, zwolnione są z opłaty, o której mowa w art. 28 ust. 1.
4. Podmioty gospodarcze, o których mowa w ust. 1, obowiązane są uzyskać świadectwa, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2, w terminie do dnia 31 grudnia 1999 r.

Art. 60.

1. Służba Ochrony Kolei działająca w przedsiębiorstwie państwowym "Polskie Koleje Państwowe" na podstawie ustawy z dnia 2 grudnia 1960 r. o kolejach (Dz.U. z 1989 r. Nr 52, poz. 310, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1991 r. Nr 107, poz. 462 i z 1996 r. Nr 106, poz. 496) zachowuje uprawnienia do prowadzenia zadań w zakresie ochrony mienia i porządku na obszarze kolejowym na dotychczasowych zasadach przez okres nie dłuższy niż 9 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.
2. W okresie do dnia 31 grudnia 2002 r. w straży ochrony kolei można zatrudniać osoby mające co najmniej trzyletni okres zatrudnienia w Służbie Ochrony Kolei bez zachowania wymogów, o których mowa w art. 48 ust. 3 pkt 3 i 4.

Art. 61.

1. Traci moc ustawa z dnia 2 grudnia 1960 r. o kolejach (Dz.U. z 1989 r. Nr 52, poz. 310, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1991 r. Nr 107, poz. 462 i z 1996 r. Nr 106, poz. 496).
2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, nie dłużej jednak niż przez okres 9 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, zachowują moc przepisy wydane na podstawie:
 - 1) ustawy, o której mowa w ust. 1,
 - 2) art. 13 ust. 7 i art. 15 ust. 8 ustawy, o której mowa w art. 57,jeżeli nie są z nią sprzeczne.

Art. 62.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów rozdziału 3, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r.